

Juuan kunta – ilmasto- ja energia-asiat

Sisällys

1.	Hiilineutraalit kunnat eli Hinku-verkosto & Kunta-alan energiatehokkuussopimus KETS	1
2.	Ajankohtaiset asiat & usein kysytyt kysymykset.....	1
2.1.	Juuan kunta on jo sitoutunut tavoitteeseen	1
2.2.	Kuntien ilmastosuunnitelma tulossa pakolliseksi (ilmastolaki)	2
2.3.	Hinku-kriteerit	2
2.4.	Mitä hyötyä kunnat saavat Hinku-statuksesta?	2
2.5.	Tuottaako jäsenyys paljon lisätyötä?	3
2.6.	Miten käy kunnan maa- ja metsätaloudelle, jos liitymme Hinkuun?	3
2.7.	Esimerkkejä kuntien tekemästä ilmastotyöstä.....	3
3.	Juuan päästöjen nykytila & päästövähennysskenaario	4
4.	Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS).....	5

1. Hiilineutraalit kunnat eli Hinku-verkosto & Kunta-alan energiatehokkuussopimus

KETS

Kohti hiilineutraalia kuntaa -hankkeessa (Hinku) kunnat, yritykset, asukkaat ja asiantuntijat ideoivat ja toteuttavat yhdessä ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemiseksi. Hinku-kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS) on vapaaehtoinen järjestelmä, joka tarjoaa viitekehyksen kunnan tehokkaan ja vaikuttavan energiatehokkuustyön toteuttamiseen.

Suomen kunnista jo 92 ja Pohjois-Karjalasta kymmenen kuntaa kuuluu Hinku-kuntaverkostoon. KETSiin taas on liittynyt 121 kuntaa tai kuntayhtymää, ja lukema kasvaa ensi vuoden alkuun mennessä, kun viimeisetkin Hinku-kunnat liittyvät mukaan.

Hinku-kuntana oleminen ja kunta-alan energiatehokkuussopimus perustuvat vapaaehtoisuuteen ja jos tavoitteeseen ei päästä, ei sanktioita tule. Lähtökohtana on, että jokainen kunta tekee ilmastotyötään omista lähtökohdistaan ja resursseillaan.

2. Ajankohtaiset asiat & usein kysytyt kysymykset

2.1. Juuan kunta on jo sitoutunut tavoitteeseen

Pohjois-Karjalan maakuntaan hyväksyttiin helmikuussa 2021 Ilmasto- ja energiaohjelma 2030 (IE2030) sekä helmikuussa 2022 sille toimenpidesuunnitelma. Ohjelman ja toimenpidesuunnitelman laadinnassa olivat mukana kaikkien maakunnan kuntien edustajat. Lisäksi Pohjois-Karjalan maakuntahallitus päätti kokouksessa 28.10.2019 (§163) hakea Pohjois-Karjalalle Hinku-maakunnan statusta. Maakunta sai Hinku-maakunta statuksen

kesäkuussa 2020. Hinku-maakuntastatuksen myötä kunnat ovat jo sitoutuneet 80 % päästövähennystavoitteeseen vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

2.2. Kuntien ilmastosuunnitelma tulossa pakolliseksi (ilmastolaki)

Jatkossa ilmastolaki velvoittaa kunnat laatimaan ilmastosuunnitelman yksin tai yhdessä alueen muiden kuntien kanssa. Samalla lakiin lisätään selkeyttävät säännökset ilmastolain muutoksenhausta.

Ilmastosuunnitelman tulee sisältää muun muassa tavoitteen kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisestä kunnassa sekä toimet, joilla päästöjä vähennetään. Kunta voisi asettaa myös sopeutumiseen ja nieluihin liittyviä tavoitteita ja toimia. Kunnille myönnetään valtionavustusta ilmastosuunnitelman laatimiseen. Hallitus on sopinut kevään 2022 kehysriihessä, että kuntien ilmastosuunnitelmien laatimiseen varataan noin 2,6 miljoonaa euroa vuosittain.

Kunnan ilmastosuunnitelma on laadittava tai päivitettävä vähintään kerran valtuustokaudessa ja suunnitelman hyväksyy valtuusto. Niille kunnille, joilta lain mukainen ilmastosuunnitelma vielä puuttuu, voitaisiin myöntää valtionavustusta suunnitelman laatimiseksi jo valtuustokaudella 2021–2025, ensi vuoden 2023 alkaen.

Valtuustokaudesta 2025–2029 lähtien kaikkien kuntien tulisi laatia tai päivittää ilmastosuunnitelmansa kerran valtuustokaudessa. Suunnitelman kustannusten suuruusluokka olisi arviolta yksittäiselle kunnalle noin 35 000–50 000 euroa yhdellä suunnitelmakaudella. Valtionavustus kattaa suunnitelman kustannukset täysmääräisesti.

2.3. Hinku-kriteerit

Hinkun ydinajatus on, että vähähiilisydestä tulee tavoite, joka otetaan kaikissa kunnan toiminnoissa huomioon. Ilmastotyö osana kunnan talousjohtamista ja arjen toimintaa voivat tuottaa säästöinä moninkertaisesti takaisin sen, kuinka paljon niihin käytetään työaikaa. Hyötyjen esille saaminen edellyttää toiminnan seuranta ja raportointia. Hinku-statuksen hakeminen ei siis lisää työmäärää vaan tekee siitä kansallisesti tunnettua ja tunnustettua. Hinkutyö voidaan luontevasti kytkeä osaksi tulevaa kunnan ilmastosuunnitelmaa ja luoda etukäteen toimiva viitekehys kunnan ilmastotyölle. Lisäksi Hinku-statuksen kautta jo olemassa olevat toimenpiteet ja suunnitelmat vähentää päästöjä saavat enemmän näkyvyyttä.

2.4. Mitä hyötyä kunnat saavat Hinku-statuksesta?

Hinku-verkoston jäsenenä kunta saa:

- ✓ osallistua ilmastomuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkostoon
- ✓ kontakteja alan toimijoihin
- ✓ tietoa ja tukea päästövähennyksiin
- ✓ osallistua erikseen rahoitettaviin tutkimus- ja kehityshankkeisiin
- ✓ näkyvyyttä omalle työlle, tuotteille ja palveluille
- ✓ Kunnan sitoutuminen ilmastotyöhön houkuttelee cleantech-alojen yrityksiä ja osaamista. Verkostosta löytyy Hinku-kuntia, jotka ovat pärjänneet hyvin Elinkeinoelämän keskusliiton julkaisemissa yritysten vetovoimaisuusarvioissa.

2.5. Tuottaako jäsenyys paljon lisätyötä?

Hinku-verkosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa sekä järjestää erilaisia täsmätilaisuuksia, esimerkiksi Hiilineutraali-webinaareja mm. rakennusten energiatehokkuudesta ja vähähiilisistä energiatuotantotavoista.

Hinkuun liittyessään kunnan tai kaupungin tulee liittyä kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS), joka velvoittaa kunnan raportoimaan vuosittain energiankäyttönsä Motivalle. Toisinaan sopimukseen liittyneet kunnat ovat saaneet enemmän tukea investointeihinsa kuin kunnat, jotka eivät ole KETSissä mukana.

2.6. Miten käy kunnan maa- ja metsätaloudelle, jos liitymme Hinkuun?

Maatalouden päästöjä vähennetään kehittämällä viljelytapoja, kotieläintuotantoa ja maatilojen energiatalouden käytäntöjä. Eläinten ruoansulatuksen ja lannankäsittelyn päästöt vähenevät järkevällä toiminnan tehostamisella. Ruoansulatuksen metaanipäästöjä voidaan vähentää jalostamalla tuottavampia, terveempiä ja pitkäikäisempiä nautoja sekä optimoimalla ruokintaa. Lannoituskäytäntöjen tarkentamisella pystytään vähentämään päästöjä ja kustannuksia.

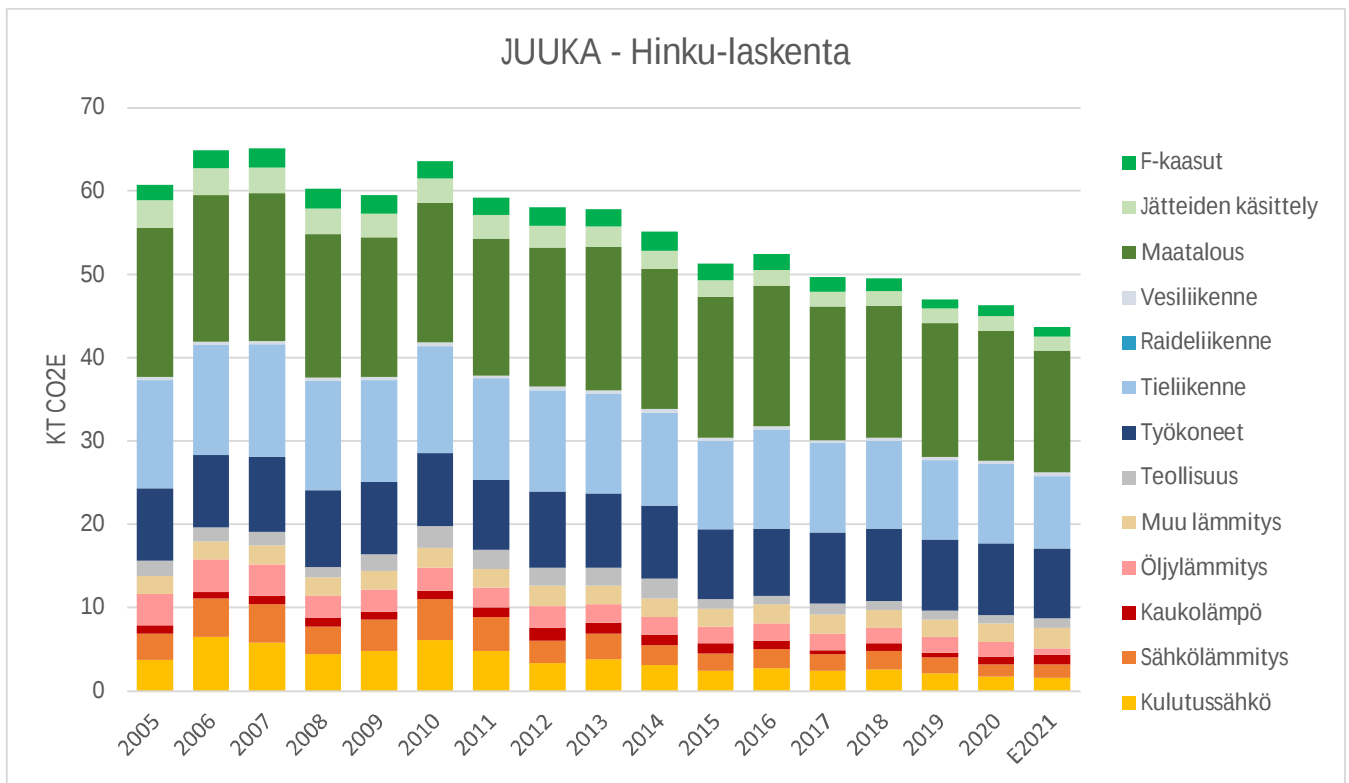
Hyvät viljelykäytännöt tuovat monta hyötyä myös viljelijälle. Maan eloperäisestä aineksesta huolehtiminen vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, parantaa maan rakennetta ja kasvukuntoa, edistää luonnon monimuotoisuutta, hillitsee ravinteiden huuhtoutumista ja tätä kautta parantaa vesistöjen tilaa.

Metsätalouden osalta tavoitteena on jalkauttaa ilmastoviisas metsätalous ja luonnonhoito osaksi aktiivista metsätaloutta. Tällä varmistetaan puunmyyntitulojen ja myös muiden metsästä saatavien hyötyjen säilyminen ja lisääminen. Näistä voi tulla myös uudenlaista toimeentuloa metsänomistajalle. Näitä ovat mm. virkistyskäytön mahdollisuuksien paraneminen, metsistä saatavien ilmastohyötyjen konkretisoituminen sekä luonnon monimuotoisuuden tilan koheneminen. Tämä kaikki tukee taloudellista, ekologista ja sosiaalista kestävyyttä.

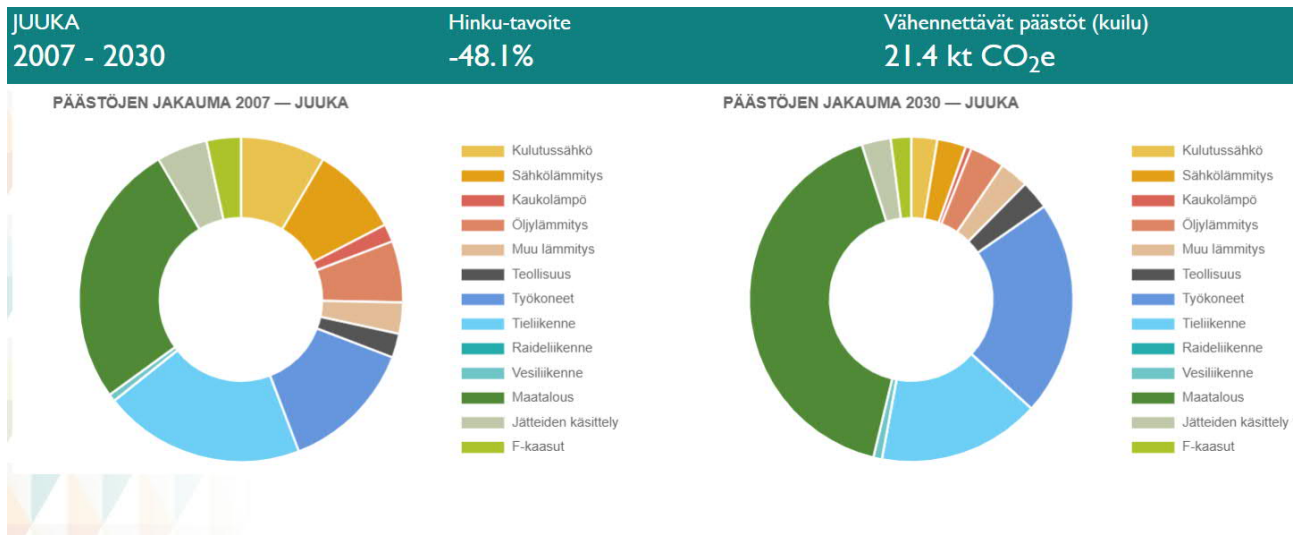
2.7. Esimerkkejä kuntien tekemästä ilmastotyöstä

Kuntien toteuttamat ilmastotoimenpiteet liittyvät energiantuotantoon, rakennusten energiankäyttöön, katu- ja ulkovalaistukseen, liikenteeseen ja viestintään. Esimerkkejä löytyy runsaasti [täältä](#).

3. Juuan päästöjen nykytila & päästövähennysskenaario

Juuan kokonaispäästöt ovat vähentynyt vuodesta 2007 vuoteen 2021 yhteensä -33 % ja 21,3 kt CO₂e.

Kevään 2022 aikana kaikille Pohjois-Karjalan kunnille laadittiin SYKEN skenaariotyökalun avulla päästövähennysskenaariot.

Juualle laaditun päästövähennyspolun ensimmäisen version kehityksen mukaisesti päästöt vähenevät -48,1 %. Hinku-tavoitteen saavuttamiseksi kunnan tulisi asettaa lisäksi konkreettisempia päästövähennysuunnitelmia (-31,9 % ja 21,4 kt CO₂e). Suurimpia päästölähteitä 2030 päästövähennyspolussa ovat maatalous (41,3 %), tieliikenne (16,2 %) ja työkoneet (21,3 %). Näillä asetetuilla tavoiteluvuilla kaiken lämmityksen osuus on 2030 päästöistä enää 9,9 %.

4. Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS)

Yleistä

Energiatehokkuussopimukset ovat Suomessa keskeisin EU:n energiatehokkuusdirektiivin ([Energiatehokkuusdirektiivi \(2012/27/EU\)](#) ja [sen muutos \(2018/2002\)](#) (EED)) velvoitteiden toimeenpanossa. Ministeriöiden, toimialaliittojen, yritysten ja yhteisöjen välisillä vapaaehtoisilla energiatehokkuussopimuksilla edistetään energiatehokkuuden toteutusta eri toimialoilla. Sopimustoimintaan liittyvä energiatehokkuustoimenpiteiden raportointi on tärkeä osa Suomen energiansäästön raportointia EU:lle. Nykyiset energiatehokkuussopimukset 2008–2016 ovat jatkoa vuonna 1997 käynnistyneille energiansäästösopimuksille. Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen osapuolina ovat työ- ja elinkeinoministeriö, Energiavirasto sekä Suomen Kuntaliitto.

Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen ulkopuolella on liittyjän kokonaan tai osittain omistama energian tuotanto, siirto ja jakelu tai vastaavat toiminnot. Liittyjä sitoutuu myötävaikuttamaan, että nämä toiminnot liittyvät niitä koskeviin elinkeinoelämän energiatehokkuussopimuksen energiantuotantoa ja/tai energiapalveluja koskeviin toimenpideohjelmiin.

Kunta-alan energiatehokkuussopimus on vapaaehtoinen järjestelmä, joka tarjoaa viitekehyksen kunnan tehokkaan ja vaikuttavan energiatehokkuustyön toteuttamiseen.

Energiatehokkuussopimuksen velvoitteet

Energiatehokkuussopimukseen liittyneet kunnat sitoutuvat tavoittelemaan energiansäästöä kannattavimmiksi ja parhaimmiksi arvioimillaan keinoilla. Sopimukseen sisältyy julkisia hankintoja, energiatehokkuuden huomioimista suunnittelun ohjauksessa sekä koulutus- ja tiedotustoimintaa koskevat toimenpiteet. Sopimus velvoittaa kuntaa raportoimaan vuosittain edellisen vuoden toteutuneen energiankulutuksen sekä toteutetut energiatehokkuustoimenpiteet vaikutuksineen. Kunta sitoutuu myös energiatehokkuussopimuksessa laatimaan tai päivittämään energiansäästösuunnitelmansa (toimintasuunnitelma) vuoden kuluessa sopimukseen liittymisestä.

Jokainen energiatehokkuussopimukseen liittyvä kunta toteuttaa toimia omista lähtökohdistaan ja sitoutuu tekemään parhaansa tavoitteen saavuttamiseksi.

Valtion tuki liittyneille

Valtio tukee tapauskohtaisesti uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon liittyviä energiatehokkuusinvestointeja. Vain sopimukseen liittyneillä on jatkossakin mahdollisuus hakea valtion harkinnanvaraista tukea myös tavanomaisen tekniikan energiatehokkuutta edistäviin investointeihin. Nykyisellä sopimuskaudella tuet kunta-alalla ovat olleet 50 % energiakustannuksista sekä 10–40 % investointikustannuksista. Tukiprosentit vahvistetaan vuosittain valtion talousarvion yhteydessä. Työ- ja elinkeinoministeriö myöntää kunnille tukea myös energiankäytön tehostamiskohteita kartoittavan Motivan energiakatselmuksen toteuttamiseen.

Liittyjän tavoite

Liittyjä asettaa vuodelle 2025 energiansäästötavoitteen, joka vastaa 7,5 % sen energiankäytöstä. Liittyvä kunta asettaa liittyessään ohjeellisen energiamääräisen (MWh) tehostamistavoitteen kaudelle 2017–2025. Tavoitteen laskennassa käytetään viimeisimmän käytettävissä olevan kalenterivuoden tietoja. Energiansäästötavoite ei ole sitova.